

7/1950 -3- 391

T.C.
BAŞBAKANLIK
DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI
İhracat Genel Müdürlüğü

22.05.00* 31653

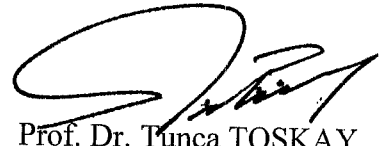
SAYI: B.02.1.DTM.0.02.04.04.103
KONU: Yazılı Soru Önergesi

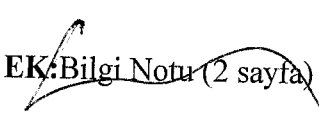
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İLGİ: 03.05.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/1950-5316/12740 sayılı yazınız.

Antalya Milletvekili Dr. Mehmet Zeki OKUDAN tarafından yurt dışında faaliyet gösteren Türk firmaları hakkında Başkanlığınıza iletilen soru önergesine ilişkin hazırlanan metin ilişikte sunulmaktadır.

Bilgilerine arz olunur.

Prof. Dr. Tunca TOSKAY
Devlet Bakanı

 EK: Bilgi Notu (2 sayfa)

7/1950 -4-
392

**ANTALYA MİLLETVEKİLİ DR. MEHMET ZEKİ OKUDAN'IN DEVLET BAKANI
PROF. DR TUNCA TOSKAY'A MUHATAP SORULARININ CEVAPLARI**

1. Yurt dışında faaliyette bulunan Türk işadamları, ağırlıklı olarak Avrupa ülkelerinde örgütlenmişlerdir. Almanya'da bulunan Türkiye Araştırmalar Merkezi'nin verilerine göre, 10 Nisan 2000 tarihi itibarıyla Avrupa Birliği ülkelerinde 73.200 Türk girişimci faaliyet göstermekte olup, bu girişimcilerin 1999 yılı itibarıyla toplam yatırımları 15,4 milyar Alman Markıdır (Avrupa Birliği dışındaki ülkelerde faaliyette bulunan Türk işadamlarına ilişkin herhangi bir kayıt bulunmamaktadır).

Avrupa'daki Türk girişimcileri tarafından kurulan işletmelerin önemli bir bölümü bulunduğu ülke ve Avrupa Birliği ülkelerindeki partnerleriyle faaliyet göstermekte olup, Türkiye'de ofis veya temsilciliği olan firma sayısı çok fazla değildir.

Bunun yanı sıra, merkezi Türkiye'de olup, yurt dışında yatırım yapan (özellikle Bağımsız Devletler Topluluğu ve Merkezi ve Doğu Avrupa ülkelerinde) Türk firmalarının sayısı da her geçen gün artmaktadır.

Yurt dışında faaliyette bulunan Türk vatandaşları ve işadamlarının Türkiye ekonomisi açısından sağladıkları döviz transferlerinden çok, bulundukları piyasalarda edindikleri tecrübe ve imkanlar bakımından değerlendirilmeleri önem kazanmış olup, yurt dışındaki işadamlarımızla Türkiye'de yerleşik işadamlarımızın temaslarının artırılması için yoğun çaba harcanmaktadır.

3. Bilindiği üzere, dünyadaki tüm firmalar, ticari faaliyette bulundukları ülkelerin ulusal mevzuatına tabi olmakta ve ilgili ülkelerin yasaları uyarınca vergi ödemektedirler.

Diğer taraftan, günümüzde uluslararası ticarete, firmaların yalnızca ticari faaliyette bulundukları ülkelerde vergilendirilmeleri ile ilgili olarak ülkeler, karşılıklı ilişkilerinde "Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşmaları" imzalayarak, ticari faaliyette bulunan ülkenin mevzuatına göre vergilendirilmesi suretiyle firmaların üzerindeki vergi yükünü olabildiğince azaltma çabası içinde bulunmaktadır. Bu çerçevede, ülkemiz de birçok ülkeyle sözkonusu anlaşmaları imzalamış durumdadır.

4. Hazine Müsteşarlığı Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü verilerine göre, 2000 yılı Mart ayı itibarıyla yurdumuzda ticari faaliyette bulunan uluslararası veya çok uluslu firmaların sayısı 5.024'e ulaşmıştır.

Bu firmaların Türkiye'deki vergilendirme faaliyetleri ve kazançlarını hangi ülkelerde vergilendirdikleri hususu, Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın iştigal alanına girmemekle birlikte, ülkemizde faaliyette bulunan yerli ve yabancı tüm firmaların ülkemizin ilgili mevzuatına aykırı davranışlar sergilemesi veya gerekli vergileri ödememesi durumunda gerekli işlemler Maliye Bakanlığı tarafından yürütülmektedir.

5. Bilindiği üzere, 1980'li yılların başlarından itibaren uygulamaya konulan dışa açık ekonomi politikaları sayesinde Türkiye'de ticari ve ekonomik faaliyete başlamış olan ve bu faaliyetlerini 1990'ların başından itibaren yurt dışında sürdürmeyi başarmış Türk girişimcilerinin de uluslararası piyasalardaki varlığı ve başarıları özellikle son dönemlerde dikkate değer boyutlara ulaşmıştır.

393

Yukarıda belirtildiği gibi, firmaların ticari faaliyette bulunduğu ülkelerin mevzuatı uyarınca vergi ödemeleri esastır. Dolayısıyla, yurt dışında ticari faaliyette bulunan Türk vatandaşlarının, faaliyet sürdürdüğü ülkelere vergi ödemeleri doğaldır. Hem Türkiye’de hem de yabancı bir ülkede aktif olarak ticari faaliyette bulunan firmalar, her iki ülkenin ilgili mevzuatı çerçevesinde vergi ödemekle yükümlü bulunmaktadır.

6. Bilindiği üzere, günümüzde ticari ve ekonomik faaliyetler, ülkelerin potansiyel imkanları ve piyasa istikrarına göre çeşitli ülkelerde yoğunlaşmakta veya sözkonusu istikrarın ortadan kalkması halinde dünyanın başka bölgelerinde daha istikrarlı ve güvenli pazarlara yönelmektedir. 1997 yılından bu yana gerçekleşen Asya ve Rusya krizleri bu durumun en dikkate değer göstergeleri olarak değerlendirilmektedir.

Uzun yıllardır ülkemizde süregelen yüksek enflasyon, piyasa istikrarını önemli ölçüde zedelemiş, güvenilir bir ekonomik ortam tesis edilememiş, ülkemiz son yıllarda, gerek Türkiye’de gerekse yurt dışında yerleşik işadamları tarafından yatırım için cazip olmayan, aksine dışarıya sermaye yatırımı veya ortak yatırım gerçekleştiren bir ülke durumuna gelmiştir.

1999 yılının sonlarından itibaren ülkemizde uygulanmaya başlanan ekonomik istikrar programı çerçevesinde, Türkiye’nin yeniden gerek yerli gerekse yabancı firmalar tarafından yatırım yapılan, istikrarlı bir ekonomiye sahip olabileceği düşünülmektedir.

Ayrıca, 1980’li yılların dünyasından farklı olarak 1990’lı yıllarda global düzeyde de çok önemli gelişmeler yaşanmakta, siyasi kutuplaşmalar yerini ticari ve ekonomik bloklaşmalara bırakmaktadır. Yine bu kapsamda, işgücünün, sermayenin, teknolojinin ve mal piyasalarının uluslararası nitelik kazanması olarak tarif edilen küreselleşme, hızla kabul görürken, siyasi ve sosyal değer yargıları, uluslararası normlara uygun hale getirilmeye çalışılmaktadır. 1994 yılında tamamlanan GATT Uruguay Round müzakereleri sonucunda 1995 yılı başında kurulan “Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ)”, uluslararası ticarete yeni kurallar getirmiş bulunmaktadır. Getirilen bu yeni kurallar, ulus devletlerin birçok alandaki politika araçlarını ya elinden almakta veya onların uygulanmasına önemli bazı kısıtlamalar getirmektedir. DTÖ’ye üye olan ülkemiz, diğer üye ülkeler gibi, getirilen bu kısıtlamalara uyum konusunda uluslararası taahhütler altına girmiştir. Bu çerçevede, sözkonusu taahhütlerin yerine getirilmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmalar da yoğun bir şekilde sürdürülmektedir.

Bu çerçevede, Avrupa Birliği’nin ülkemizi tam üyelik için aday ülkeler arasında ilan etmesi ve ülkemizde uygulamaya konulan yeni ekonomik programın ardından, uluslararası platformlarda Türkiye’ye yönelik ilginin her geçen gün biraz daha artacağı, son yıllarda yetersiz düzeylerde gerçekleştiği gözlenen yabancı sermaye girişinde de dikkate değer artışlar olacağı beklenmektedir.

